

FAIRTRADE
ČESKO a SLOVENSKO

2018

VÝROČNÁ SPRÁVA

FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO, Z.S.

NA OBÁLKE:
ZACHARIA KIENTORE
PESTUJE KAKAO V POBŘEŽÍ SLONOVINY
AKO ČLEN FAIRTRADOVÉHO DRUŽSTVA
SCOOPRADI.

Zacharia sa stará so svojim strýkom o 3 hektáry kakaovníkov v blízkosti obce Krezoukoue. Ich družstvo združuje celkom 2363 pestovateľov a v roku 2017 vypestovalo 3504 ton kakaá. Pri zbere si ľudia v dedine navzájom pomáhajú, spoločne odsekovávajú plody zo stromov a získavajú z nich kakaové bôby. Družstvo potom vďaka fairtradovému príplatku nakupuje pre spoločnú potrebu sklady, nákladné autá, motorky a mačety, ako aj prispieva na stavby škôl a lieky ľuďom v dedinách.

Ing. Jiří Hejkrlik, Ph.D.
člen (a do 10. 7. 2019 predseda) správnej rady
Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.

ÚVODNÉ SLOVO

Dostáva sa vám do ruky výročná správa neziskovej organizácie Fairtrade Česko a Slovensko. Opisuje, kto sme, aké aktivity sme v roku 2018 realizovali a ako sme hospodárili. Ja by som sa však vo svojom úvodnom slove chcel zastaviť predovšetkým pri tom, PREČO to všetko robíme. Aký je zmysel a poslanie systému Fairtrade, a teda aj Fairtrade Česko a Slovensko.

V čase, keď tieto riadky píšem, cena kávy na svetovom trhu klesla na najnižšiu cenu za posledných 10 rokov, čo znamená 0,78 EUR za libru zelenej kávy (0,45 kg). Väčšina kávových producentov musí predávať aspoň za 1,17 EUR za libru zelenej kávy, aby pokryla náklady na pestovanie. Kávy sa pritom predáva čím ďalej tým viac. Učebnicová ekonomická teória nás učí, že keď stúpa dopyt a rastie cena produktu, vytvára to tlak na vyššiu ponuku a lepšie možnosti pre výrobcu produktu. Kávoví farmári, ktorých je vo svete asi 21 miliónov, by teraz mali mať ideálne podmienky na vyjednanie lepšej ceny, investície a rozvoj svojich fariem. Tak prečo farmári, ktorí pre nás kávu pestujú, opúšťajú svoje polia a živobytie a odchádzajú do preplnených miest alebo dokonca do iných krajín hľadať za kávu nejakú náhradu?

Na vine je zložitá kombinácia niekoľkých faktorov zahŕňajúcich počasie, politické rozhodnutia a reguláciu kurzov mien v krajinách, ktoré kávu vyvážajú, rastúce objemy špekulatívnych obchodov veľkých investorov na kávových burzách, nevyvážený prístup k informáciám medzi drobnými poľnohospodármi a veľkými korporáciami, ktoré kávu vykupujú, a ekonomická moc a meniace sa stratégie týchto veľkých nadnárodných aktérov kávového trhu. Avšak podstatný záver je, že globálne hodnotové reťazce tropických komodít, ako je káva, kakao, čaj, bavlna, banány alebo rezané kvetiny, sa vďaka ich zložitej povahe nedajú jednoducho vysvetliť štandardným predpokladom ekonomickej teórie, že ponuka proste zodpovedá dopytu.

Preto je tu systém Fairtrade, aby ponúkol pozitívnu alternatívu spotrebiteľom, ktorým toto všetko nie je jedno. Vďaka jednému z nástrojov ako Fairtrade výkupné ceny produktov stabilizuje – pevne určenej minimálnej výkúpnej cene – je teraz, v lete roku 2019, cena vo Fairtrade pre kávových farmárov v priemere o 40 % vyššia než bežná cena na trhu. Okrem garancie minimálnej výkúpnej ceny v prípade náhlych, nekontrolovateľných a dočasných poklesov cien komodít na svetových komoditných burzách prináša Fairtrade už od počiatku existencie pestovateľom aj ďalšie benefity: Definuje rámce pre uzatváranie transparentných a dlhodobých zmlúv medzi poľnohospodármi a obchodníkmi, poskytuje Fairtrade príplatok na rozvoj, ktorého časť musia farmy investovať do zlepšenia kvality kávy, poskytuje tréningy a buduje odborné kapacity drobných farmárov. Fairtrade sa zároveň zameriava na napĺňanie SDG, najmä cieľa č. 1 – ukončenie chudoby vo všetkých jej prejavoch. Pozitívny dopad Fairtrade na producentov tropických komodít však pokrýva aj ďalších 7 SDG cieľov. Fairtrade tak vytvára kvalitatívne lepší rámec pre obchodovanie s kávou a podobnými produktmi, pre ktorý sa producenti a obchodníci môžu, ale taktiež nemusia rozhodnúť. O tom, koľko farmárov a koľko obchodníkov sa do systému Fairtrade zapojí, však stále rozhodujú hlavne spotrebiteľia. A najmä tí, ktorí si vyberú produkt označený známkou FAIRTRADE, požadujú od svojich obchodníkov záruku, že ich kapučíno, latte alebo espresso zaistilo farmárom na začiatku dlhého hodnotového reťazca dôstojné živobytie a sú tým ochotní prispieť k vytváraniu kvalitatívne lepšieho systému svetového obchodu. Týmto spotrebiteľom patrí aj moja vďaka.

KTO SME

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s., je platformou organizací občianskej spoločnosti, ktoré sa zaoberajú etikou obchodu, globálnym rozvojom, udržateľnou spotrebou, ochranou životného prostredia a ľudských práv.

Už od roku 2004 pracujeme na zvyšovaní informovanosti o princípoch a zmysle systému Fairtrade. V Českej republike a na Slovensku zastupujeme globálnu organizáciu Fairtrade International, sme garantom vysokej kvality a dôveryhodnosti ochranej známky FAIRTRADE.

Monitorujeme český a slovenský trh s fairtradovými výrobkami a podporou uvedomelej spotreby napomáhame k tomu, aby sa fairtradové výrobky v čo najvyššej miere dostávali do obchodnej siete v ČR a na Slovensku. Popri spolupráci s obchodníkmi pôsobíme taktiež na širokú verejnosť, a to prostredníctvom aktivít, ktoré organizujeme či na ktorých sa podieľame, ako sú kampane Fairtradové mestá, Fairtradové školy, Fandíme Fairtrade alebo happening Férové raňajky.

www.fairtrade-slovensko.sk

SYSTÉM FAIRTRADE A ZNÁMKA FAIRTRADE

Známka FAIRTRADE označuje výrobky, ktoré spĺňajú sociálne, ekonomické a environmentálne štandardy nastavené medzinárodnou organizáciou Fairtrade International. Zákazníkov informuje o tom, že pestovatelia dostali za svoju prácu spravodlivú a stabilnú výkupnú cenu, ktorá pokrýva náklady na udržateľné pestovanie. Okrem spravodlivej výkupnej ceny dostávajú pestovatelia zapojení do systému Fairtrade ešte fairtradový príplatok, ktorý môžu použiť na investície do rozvoja svojich fariem a svojich komunít, a to na základe demokratického rozhodovania členov komunity. Nákupom výrobkov s označením FAIRTRADE tak zákazníci prispievajú k zlepšovaniu životných podmienok drobných pestovateľov v krajinách globálneho Juhu (takzvaných rozvojových krajinách).

Vytvorením a kontrolou dodržiavania vyššie zmienených štandardov Fairtrade usiluje o pozitívnu zmenu v piatich kľúčových oblastiach: práva zamestnancov, klimatická zmena, ochrana detí a znevýhodnených dospelých, genderová rovnoprávnosť a dôstojný príjem.

Viac na www.fairtrade.net

OBCHOD S FAIRTRADE VÝROBKAMI V ČR A SR – VYBRANÉ UKAZOVATELE ZA ROK 2018

Z primárných surovín, z ktorých sa fairtradové výrobky vyrábajú, sú pre český a slovenský trh z pohľadu objemov najvýznamnejšie káva, kakao, bavlna, trstinový cukor a ovocie.

Pokiaľ ide o objem, bola až do roku 2016 najpredávanejšou fairtradovou surovinou v ČR a SR káva. V roku 2017 ju čo do množstva primárnej suroviny (kakaových bôbov) prekonalo kakao, ktoré bolo najpredávanejšou fairtradovou surovinou u nás aj v roku 2018. Dôvodom je pravdepodobne skutočnosť, že v rámci systému Fairtrade začali fungovať programy pre vybrané suroviny, ktoré umožňujú spracovateľom použiť fairtradové suroviny aj do kompozitných výrobkov, teda do takých, v ktorých ostatné suroviny fairtradové nie sú; takéto výrobky nie sú označené známkou FAIRTRADE, ale logom programu pre konkrétnu surovinu. Cieľom tohto opatrenia bolo uľahčiť spracovateľom využívanie fairtradových surovín a zvýšiť tak šancu pestovateľov predat' svoju produkciu za podmienok Fairtrade. Práve kakao je pritom častou zložkou kompozitných produktov (sušienky, raňajkové cereálie a pod.)

Tretím najvýznamnejším fairtradovým produktom čo do hmotnosti primárnej suroviny sa v roku 2018 stala fairtradová bavlna. Prehľad množstva primárných surovín, z ktorých boli vyrobené fairtradové výrobky pre český a slovenský trh vrátane nárastu ich množstva oproti roku 2017, nájdete v tabuľke nižšie. Tabuľka vyčísluje taktiež takzvaný fairtradový príplatok, ktorý družstvá pestovateľov získali v roku 2018 z každej z uvedených surovín vďaka predajom fairtradových výrobkov na českom a slovenskom trhu.

PRIMÁRNA SUROVINA*	MNOŽSTVO 2017 (kg)	MNOŽSTVO 2018 (kg)	MEDZIROČNÁ ZMENA (%)	FAIRTRADOVÝ PRÍPLATOK ZA ROK 2018 (EUR)
KÁVOVÉ ZRNÁ	650 538	930 607	+ 43 %	345 768
KAKAOVÉ BÔBY	823 665	2 078 103	+ 152 %	329 040
CUKROVÁ TRSTINA	111 725	111 524	- 0,18 %	5 740
BAVLNA	71 745	228 342	+ 218 %	30 115
ČAJOVÉ LÍSTKY	6 774	22 179	+ 227 %	11 023

*tabuľka nezahŕňa vyčerpávajúci výpočet všetkých primárných surovín, z ktorých boli vyrobené fairtradové výrobky predané na našom trhu

Celková výška fairtradového príplatku, ktorú vďaka predajom v ČR a SR pestovatelia z globálneho Juhu získali, za rok 2018 je 721 902 EUR. (Pre porovnanie, o rok predtým išlo o 409 486 EUR, medziročný nárast tak je 74 %.) Najväčšou mierou sa na ňom pritom podieľala fairtradová káva.

Ak by sa všetky kávové zrná upražili a použili na prípravu espressa (7 g mletej praženej kávy), vypili by Česi a Slováci v roku 2018 celkovo 111 miliónov šálok fairtradovej kávy (o rok predtým to bolo 74 miliónov šálok).

ČO ROBÍME

– PREHĽAD AKTIVÍT ZA ROK 2018

V MARCI sme sa už tradične zúčastnili Festivalu Evolution na pražskom Výstavisku, kde sme v rámci Miniveletrhu fairtradových výrobkov prezentovali systém Fairtrade a výrobky českých a slovenských partnerov so známkou FAIRTRADE. V rámci sprievodného programu sme zorganizovali panelovú diskusiu na tému „Fairtrade ako marketing, alebo podpora pestovateľov?“

V APRÍLI sme sa stali členmi Asociácie spoločenskej zodpovednosti. Tá je najväčšou iniciatívou spoločenskej zodpovednosti (CSR) a Cieľov udržateľného rozvoja (SDGs) OSN v Česku a prostredníctvom aktívneho dialógu so štátom významne ovplyvňuje a vytvára CSR politiku a agendu udržateľného rozvoja v Česku.

Taktiež **V APRÍLI** sme už druhýkrát vyhlásili ocenenie Fairtradový počin roku, ktoré vyzdvihuje mimoriadne aktivity podporujúce fair trade. Odborná porota zložená z členov kampane Fairtradové mestá a školy ocenila mesto Litoměřice za rozvojovú spoluprácu s kenskou dedinou Ndere. Cenu verejnosti získala 8. základná škola Most za usporiadanie fairtradových raňajok pre verejnosť.

V MÁJI sme sa zapojili do organizácie Férových raňajok, celoštátneho happeningu na podporu Fairtrade a lokálnych pestovateľov. Na viac než 170 miestach celej Českej republiky prišlo podporu pestovateľom vyjadriť vyše 8000 ľudí. V rovnakom mesiaci sme taktiež na sociálnych médiách spustili online kampaň 14 dní pre fair trade, ktorej zmyslom je priblížiť ponuku fairtradových výrobkov. Na Facebooku a Instagrame zasiahla viac než 97 tisíc ľudí.

V JÚNI sa konalo valné zhromaždenie Fairtrade Česko a Slovensko, v rámci ktorého sa uskutočnil seminár na tému „Aktuálne výzvy v systéme Fairtrade“ so zameraním na kávu

a kakao, ktorý viedol J. Hejkrlík. Konala sa taktiež debata s členmi o ich potrebách v rámci FTČS a bola zvolená nová členka rady – Daniela Honigmannová.

Znovu sme zmapovali fairtradovú ponuku na našom trhu. **V AUGUSTE** sme vydali aktualizované číslo katalógu TASTE, sprievodcu fairtradovými výrobkami pre obchodníkov a nielen pre nich. Nový TASTE jasne ukázal, že ponuka fairtradových produktov na našom trhu sa od vydania prvého katalógu v roku 2016 významne rozrástla.

23. AUGUSTA sa v bratislavskom Café Berlínka konala tradičná výročná tlačová konferencia, na ktorej sme slovenské médiá informovali o vývoji obchodu s fairtradovými výrobkami na Slovensku a o novinkách na trhu. 12. septembra sme potom rovnakú akciu zopakovali v Prahe, kde sme informovali o situácii na českom trhu. Tak v ČR, ako na Slovensku predaje fairtradových produktov medziročne významne vzrástli.

13. SEPTEMBRA sa v pražskej kaviarni Parnas konalo už druhé networkingové stretnutie Fairtrade ČS s obchodnými partnermi. Okrem zástupcov českých obchodníkov, ktorí v sortimente majú produkty so známkou FAIRTRADE, sa ho zúčastnil taktiež riaditeľ Fairtrade Rakúsko Hartwig Kirner, ktorý prezentoval zaujímavé skúsenosti z rakúskeho trhu a dopady Fairtrade v celosvetovom meradle.

V priebehu **PRVÝCH DVOCH OKTÓBROVÝCH TÝŽDŇOV** sme usporiadali kampaň Fandíme Fairtrade. Návštevníci kaviarní, ktoré sa do kampane zapojili, sa mohli zoznámiť s informačnými materiálmi o problematike Fairtrade a získať propagačné predmety, ako sú samolepky alebo odznaky s logom FAIRTRADE. Do kampane sa zapojilo zhruba 300 prevádzkarní ponúkajúcich kávu. Prvýkrát sme taktiež zorganizovali túto kampaň pre Fairtradové mestá, školy a cirkevné zbory, ktoré od nás dostali balíček fairtradovej kávy a materiálov, ktoré mohli využiť na svojich akciách.

V OKTÓBRI sme sa zúčastnili Medzinárodnej konferencie Fairtradových miest v Madride, kde sme mali možnosť sa stretnúť s koordinátormi kampane z ostatných krajín a taktiež so zástupcami mnohých zapojených miest a škôl.

V NOVEMBRI sme v spolupráci s organizáciou NaZemi spolu usporiadali štvrtú Národnú fairtradovú konferenciu, na ktorej okrem iného prebehla evaluácia kampane Fairtradových miest, škôl a cirkevných zborov. Na tejto konferencii sme taktiež oznámili spoluprácu s ďalšími neziskovými organizáciami z krajín V4 (Fundácia „Koalicja Sprawiedliwego Handlu“ – Fairtrade Polska, Nadácia Integra a maďarská Association of Conscious consumers). Cieľom spolupráce je koordinácia podpory konceptu Fairtrade vo všetkých štyroch stredoeurópskych krajinách.

V priebehu **ROKU 2018** sa taktiež ďalej rozrástol počet subjektov zapojených do kampaní **FAIRTRADOVÉ MESTÁ A FAIRTRADOVÉ ŠKOLY**. Fairtrade Česko a Slovensko je národným koordinátorom kampane a spolupracuje s organizáciou NaZemi a s Ekumenickou Akadémiou. Kritériá nutné pre oficiálne udelenie titulu Fairtradové mesto/Fairtradová škola splnili: Mesto Valašské Meziříčí (24. 5. 2018) Stredná priemyselná škola stavebná Valašské Meziříčí (24. 5. 2018) Farský zbor Českobratrskej cirkve evangelickej v Čáslavi (31. 5. 2018)

Zvýšil sa zároveň počet novo certifikovaných firiem a licenčných partnerov. V roku 2018 získalo certifikáciu Fairtrade celkovo 6 nových firiem, medzi licenčných partnerov pribudli spoločnosti Biopekárna Zemanka a Chocolate experience.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA

RADA FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO

Predseda: Ing. Jiří Hejkrlík, Ph.D., Česká zemědělská univerzita v Prahe

Člen Rady: Ing. Mgr. Jiří Remr, Ph.D., MBA, FSV UK, INESAN
Členka Rady: Ing. Lenka Černínová, Ekumenická Akademie, z.s.
Člen Rady: Ing. Vojtěch Marek, BeFair, Adra, o.p.s.

ZAMESTNANKYNE

Mgr. Hana Malíková, výkonná riaditeľka
Bc. Lenka Burdová, koordinátorka marketingovej komunikácie a sociálnych médií (do 30. 10. 2018)
Lenka Dvořáková, koordinátorka kampane Fairtradové mestá
Michaela Nová – licenčné konanie
Bc. Eliška Kratochvílová – koordinátorka sociálnych médií (od 1. 11. 2018)

FINANČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2018

VÝSLEDOVKA (V EUR)

NÁKLADY	198 755
Nákupy	24 062
Služby	135 471
Osobné náklady	38 017
Ostatné náklady	155
Poskytnuté príspevky	27

VÝNOSY	197 474
Prevádzková dotácia	23 324
Tržby z predaja služieb*	146 978
Prijaté príspevky	26 589
Ostatné výnosy	583

VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA	-1281
-----------------------	-------

*položka tržby z predaja služieb je tvorená príjmami z licenčných poplatkov

PREHĽAD DARCOV V ROKU 2018

V roku 2018 nás finančne podporili:

Česká rozvojová agentúra

Fairtrade Österreich

Európska únia (projekt EC-DEAR)

Trade Fair Live Fair

Všetkým darcom za ich príspevok ďakujeme.

Za podporu ďakujeme taktiež všetkým členským organizáciám, dobrovoľníckam a dobrovoľníkom.

KONTAKT

FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO, Z.S.

Sídlo a poštová adresa:

Botičská 1936/4

128 00 Praha 2

IČ: 71 22 66 72

Tel.: +420 734 336 592

E-mail: info@fairtrade-cesko.cz

Web: www.fairtrade-slovensko.sk

Sme registrovaní na Mestskom súde v Prahe

pod spisovou značkou L63801

Peňažný ústav:

Fio banka

V Celnici 1028/10

117 21 Praha 1

č. ú. 2900792145/2010 (transparentný účet).

Copyright © 2019 Fairtrade Česko a Slovensko

FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO, Z.S.

Botičská 1936/4

128 00 Praha 2